

Sygn. akt I C 1228/21

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: Sędzia S.R. Agata Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2021 roku w Łodzi

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko P. W.

o zapłatę kwoty 750,00 zł

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 1228/21

UZASADNIENIE

wyroku zaocznego z 4 października 2021 roku

Pozwem z dnia 10 czerwca 2021 roku, powód (...) 4 (...) Spółka

z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata wniosła o wydanie nakazu zapłaty

w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla własnego in blanco zgodnie z którym Sąd zobowiąże pozwaną P. W. do zapłaty kwoty 750 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 4 marca 2021 roku oraz kosztów procesu na zasadach ogólnych.

Powód wskazał, że żądana kwota stanowi zadłużenie wynikające z braku zwrotu przedmiotu umowy pożyczki nr (...) udzielonej przez powoda stronie pozwanej w dniu 23 marca 2017 roku.

/pozew, k. 4-6, pełnomocnictwo, k. 7/

Zarządzeniem z dnia 15 lipca 2021 roku referendarz sądowy w tut. Sądzie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty a sprawa została skierowana do postępowania uproszczonego.

/zarządzenie, k. 17, 20/

W dniu 9 sierpnia 2021 roku doręczono pozwanej odpis pozwu wraz z załącznikami, zobowiązując w terminie 2 tygodni do złożenia odpowiedzi na pozew.

/zarządzenie, k. 24, (...), k. 30/

Pozwana P. W. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 marca 2017 P. W. zawarła (...) 4 (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. umowę pożyczki gotówkowej numer (...). Zgodnie z umową powódka udzieliła pozwanej pożyczki w kwocie 500 zł. Całkowita, wynikająca z umowy, kwota do spłaty wynosiła 715 zł. Poza kapitałem i odsetkami umownymi, pozwany zobowiązał się do zapłaty opłaty przygotowawczej w wysokości 50 zł, wynagrodzenia prowizyjnego powódki w kwocie 97, opłaty za brak dochodzenia spłaty 47,50 zł.

Kwota zobowiązania miała zostać spłacona w 28 tygodniowych ratach, począwszy od 4 kwietnia 2017 roku.

Zgodnie z pkt 5 ogólnych postanowień umowy, jako zabezpieczenie spłaty kwot należnych pożyczkodawcy ustalono weksel in blanco podpisany przez pożyczkobiorcę. Stosownie do pkt 8.1 umowy pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności dotyczy kolejnych dwóch rat. Pożyczkodawca zobowiązany był do zachowania 14 dniowego terminu wypowiedzenia warunków umowy (pkt. 30 umowy).

/kserokopia umowy pożyczki k. 10-11v, kserokopia weksla k. 9/

Pismem z 2 lutego 2021 roku, powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki oraz wezwała ją do wykupu weksla.

/wypowiedzenie umowy, k. 12/

2 lutego 2021 (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wypełniła weksel in blanco podpisany przez P. W. na kwotę 750 zł Jako datę płatności weksla wskazano dzień 3 marca 2021 roku. W treści weksla zawarto klauzulę „nie na zalecenie”, a także wskazano jako miejsce płatności W., ul. (...).

/kserokopia weksla, k. 9/

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w przedmiotowej sprawie Sąd wydał wyrok zaoczny na posiedzeniu niejawnym, z uwagi na spełnienie przesłanek z art. 339 § 1 k.p.c. i art. 340 k.p.c. Wydanie wyroku zaocznego nie przesądzało jednak o uwzględnieniu powództwa.

Zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c. w przypadku wydania wyroku zaocznego Sąd przyjmuje za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Niezależnie od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, sąd ma obowiązek krytycznego ustosunkowania się do twierdzeń powoda z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy (vide wyrok SN z dnia 20 października 1998 r., I CKU 85/98, Lex nr 1216211). Jest zawsze zobowiązany rozważyć, czy w świetle przepisów obowiązującego prawa materialnego twierdzenia powoda uzasadniają uwzględnienie żądań pozwu, w zakresie tym bowiem nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 k.p.c., negatywny zaś wynik takich rozważań powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 10 września 2013 r., I ACa 494/13).

Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu (art. 117 § 1 k.c.). Zgodnie z art. 117 § 2 k.c., po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba, że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Należy jednocześnie

zaznaczyć, iż do dnia 9 lipca 2018 roku – to jest do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1104), Sąd badał zarzut przedawnienia tylko wówczas, jeżeli został zgłoszony przez stronę. Od dnia 9 lipca 2018 r. wszedł w życie przepis art. 117 § 2¹ k.c., zgodnie z którym po upływie terminu przedawnienia nie można domagać się zaspokojenia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi. **Powyższe oznacza konieczność badania przez Sąd z urzędu czy roszczenie dochodzone przeciwko konsumentowi nie jest przedawnione.**

Roszczenie powoda, które zabezpieczał weksel własny in blanco wynikało z umowy pożyczki mającej charakter kredytu konsumenckiego z dnia 23 marca 2017 r. zawartej między (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. będącym przedsiębiorcą a pozwaną występującą jako konsument (art. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, Dz. U. z 2018 r., poz. 993 t. j.)

Przedmiotowe roszczenie to uległo przedawnieniu z upływem trzech lat licząc od daty jego wymagalności. Zgodnie bowiem z art. 118 k.c., roszczenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz o świadczenia okresowe przedawniają się z upływem lat trzech. Roszczenie powoda niewątpliwie miało związek z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, gdyż podmiot ten zawodowo zajmuje się udzielaniem kredytów i miało charakter okresowy gdyż pożyczka miała zostać spłacona w 28 tygodniowych ratach. Roszczenie o zwrot pierwszej tygodniowej raty pożyczki stało się wymagalne

4 kwietnia 2017 roku (określony w umowie termin spłaty pierwszej raty – k. 10) i uległo przedawnieniu 4 kwietnia 2020 roku. Roszczenie o zapłatę ostatniej, 28 tygodniowej raty stało się wymagalne 10 października 2017 roku i uległo przedawnieniu odpowiednio 10 października 2020 roku.

Powództwo w niniejszej sprawie zostało natomiast wniesione 10 czerwca 2021 roku.

Wekslem in blanco nazywa się weksel zawierający co najmniej podpis wystawcy lub akceptanta (głównych dłużników wekslowych).

Na instytucję tę wskazuje art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz.U. 1936 Nr 37 poz. 282) mówiąc o „wekslu niezupełnym w chwili wystawienia”.

Istota tego typu zobowiązania wekslowego polega na tym, iż weksel in blanco to niecałkowicie wypełniony dokument wekslowy, podpisany przez wystawcę z zamiarem zobowiązania się wekslowo i z przeznaczeniem puszczenia go w obieg, mogący po wypełnieniu stać się wekslem zupełnym. Upraszczając, ten kto umieścił swój podpis na blankiecie wekslowym (in blanco) ze świadomością, że dokument ten będzie lub może być wypełniony zobowiązaniem wekslowym, czyli podpisał blankiet w takich okolicznościach i w takiej formie, że według panujących w obrocie zapatrywań należało by wnosić, że miał zamiar zaciągnięcia zobowiązania wekslowego i ten podpisany blankiet oddał osobie trzeciej – ten podpisem swym w związku z oddaniem blankietu, stworzył już w chwili oddania zobowiązanie do ponoszenia wekslowej odpowiedzialności po wypełnieniu blankietu treścią weksla.

Weksel in blanco powinien być nie tylko podpisany w celu zaciągnięcia zobowiązania wekslowego, ale musi być on uzupełniony o niezbędne rekwizyty wekslowe co najmniej w momencie złożenia do protestu, albo w chwili dochodzenia praw z weksla.

Podkreślić należy, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 29 czerwca 1995 r. III CZP 66/95 (publ. OSNC 1995/12/168), treść zobowiązania wekslowego ustala się na podstawie tekstu weksla. Kto zatem dochodzi zapłaty jako wierzyciel wekslowy musi tylko przedłożyć dokument weksla, na który się powołuje, i wykazać swą tożsamość z osobą remitenta. Zatem podmiot uprawniony z weksla powinien (np. do pozwu w sprawie o zapłatę) dołączyć weksel spełniający wszystkie wymagania prawa wekslowego.

Zarówno w literaturze, jak i w orzecznictwie w zakresie wzajemnych relacji pomiędzy roszczeniem ze stosunku podstawowego a roszczeniem z weksla in blanco dominuje pogląd, że zobowiązanie wekslowe ma zasadniczo być samodzielny. Daje temu wyraz między innymi art. 7 prawa wekslowego.

Wobec tego, czym innym jest przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego, a czym innym przedawnienie wekslowe. Obie instytucje różnią się istotnie między innymi, co do początku biegu przedawnienia.

Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 k.c., rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne.

Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia z weksla własnego skierowanego przeciwko wystawcy weksla własnego, zgodnie z art. 70 w związku z art. 103 i 104 prawa wekslowego, liczy się od dnia płatności weksla (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 1937 r., C II 3198/96, publ. (...); z dnia 5 lutego 1980 r., IV PR 376/79, publ. OSNP 1980/9/173; z dnia 24 maja 2005 r., V CK 652/04, niepubl.).

Tę samą zasadę stosuje się do weksli in blanco (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1938 r., C II 2385 /37, publ. OSP 1938, poz. 539; z dnia 25 lutego 1938 r., C II 2245/37, publ. OSP 1938, poz. 536; z dnia 21 maja 1981 r. IV PRN 6/81, publ. OSNC 1981/11/225; z dnia 4 czerwca 2003 r., I CKN 434/01, niepubl.; wyrok z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 323/07, publ. LEX nr 361457).

Przedawnienie praw z weksla in blanco nie rozpoczyna biegu do czasu jego wypełnienia. Przedawnienie roszczenia z weksla wręczonego bez wypełnienia daty płatności i bez zastrzeżeń, co do tej daty, rozpoczyna się z dniem płatności wpisanym na wekslu przez wierzyciela wekslowego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 1938 r., SN w wyroku z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 323/07, publ. LEX nr 361457).

Weksel in blanco powinien być wypełniony zgodnie z porozumieniem zawartym między osobą podpisaną na wekslu a pierwszym jego nabywcą. Mimo to dłużnicy wekslowi wskutek uzupełnienia weksla stają się zobowiązani w zakresie wynikającym z weksla, nie zaś z porozumienia wekslowego (tak: wyrok SN z 24 października 2000 r., V CKN 136/2000, publ. OSP 2002, nr 3, poz. 38; wyrok SN z dnia 9 grudnia 2004 r., II CK 170/2004, publ. Lexis.pl nr 405125; wyrok SN z dnia 1 grudnia 2010 roku, I CSK 181/2010, publ. Lexis.pl nr 2811285).

Wypełnienie weksla jest zaś zgodne z porozumieniem, jeśli dokona go osoba uprawniona i jeżeli treść weksla odpowiada umowie zawartej między podpisanym na wekslu z osobą, której weksel wręczono. Dowodem zawarcia porozumienia wekslowego jest zazwyczaj tzw. deklaracja wekslowa. Deklaracja wekslowa nie jest jednak warunkiem ważności weksla in blanco.

Bezspornie weksel in blanco (k. 9) został wypełniony przez powoda 2 lutego 2021 roku. Na wekslu oznaczono datę jego płatności na 3 marca 2021 roku.

Zgodnie z dyspozycją art. 117 § 1 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu.

W myśl art. 117 § 2 k.c. po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.

Cel i funkcja instytucji przedawnienia w kodeksie cywilnym sprowadzają się do usunięcia stanu niepewności prawnej w sytuacji, gdy uprawniony przez bardzo długi czas nie wykonuje swoich praw podmiotowych i nie realizuje przysługujących mu roszczeń (tak: wyrok SN z dnia 12 lutego 1991 r. III CRN 500/90, publ. OSNC 1992, nr 7-8, poz. 137).

Zgodnie z art. 70 prawa wekslowego, roszczenia wekslowe przeciwko akceptantowi, wystawcy weksla własnego oraz ich poręczycielom **przedawniają się z upływem lat trzech, licząc od dnia płatności weksla**. Zatem bieg terminu przedawnienia wekslowego w niniejszym przypadku rozpoczął bieg od dnia 3 marca 2021 r., bo ta data została wskazana jako termin płatności weksla.

Sąd Rejonowy podziela przy tym pogląd, iż dla odpowiedzialności wekslowej osoby, która złożyła podpis na wekslu, decydujące jest wypełnienie weksla in blanco przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podstawowego, a nie wniesienie pozwu przed upływem tego terminu.

Jeżeli powództwo oparte zostanie wyłącznie na zobowiązaniu wekslowym (a tak jest w niniejszej sprawie), to nie ma znaczenia wniesienie pozwu po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, bowiem nie ten stosunek jest podstawą roszczenia, a stosunek wekslowy, który przedawnia się według swoistych zasad przewidzianych w art. 70 ustawy z 1936 r. prawo wekslowe.

W takiej sytuacji zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego może być skutecznie podniesiony w ramach zarzutów przewidzianych w art. 10 prawa wekslowego, jeżeli remitent wypełnił weksel już po upływie terminu przedawnienia roszczenia podstawowego (tak: wyrok SA w Łodzi z dnia 25 września 2013 r. I ACa 445/13 publ. LEX 1381443; wyrok SN z dnia 19 listopada 2004 r. V CK 228/04, publ. OSP 2005/11/130; wyrok SN z dnia 24 listopada 2005 r. IV CK 236/05 publ. LEX 194235; wyrok SN z dnia 15 lutego 2006 r. IV CSK 15/05 publ. LEX 179731; wyrok SN z dnia 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06 publ. LEX 291045; wyrok SN z dnia 14 lutego 2008 r. II CSK 522/07 publ. LEX 496389).

W wyroku z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. I CSK 181/10 (publ. LEX nr 818 560) Sąd Najwyższy podkreślił, że w sytuacji dochodzenia roszczenia wyłącznie na podstawie weksla, należy odróżnić zarzut przedawnienia roszczenia wekslowego, mający źródło w art. 70 prawa wekslowego i zaliczany do tzw. zarzutów obiektywnych, od zarzutu przedawnienia roszczenia ze stosunku będącego podstawą wystawienia weksla, zaliczany w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego do tzw. zarzutów subiektywnych, mieszczących się w zarzucie wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową. Obie instytucje różnią się istotnie, w szczególności co do początku biegu terminu przedawnienia, o czym była mowa wyżej.

Skoro kwestia przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego w odniesieniu do weksli in blanco, łączona jest w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego z upoważnieniem do wypełnienia weksla, to należy rozważyć czy weksel in blanco wystawiony przez pozwaną a stanowiący wyłączną podstawę roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową przede wszystkim w kwestii przedawnienia roszczenia.

Podzielić należy stanowisko wyrażone w wyrokach z dnia 19 listopada 2004 r, V CK 228/04 (publ. OSP 2005/11/130), z dnia 24 listopada 2005 r. IV CK 236/05, z dnia 15 lutego 2006 r. IV CSK 15/05, z dnia 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06 i z dnia 14 lutego 2008 r. II CSK 522/07 (nie publ.), że w świetle art. 10 prawa wekslowego weksel in blanco może być wypełniony jedynie zgodnie z upoważnieniem osoby na nim podpisanej, a wykładnia tego upoważnienia (deklaracji wekslowej) odbywa się na zasadach ogólnych art. 65 k.c., które, ze względu na ścisłą więź istniejącą pomiędzy zobowiązaniem wekslowym, a zobowiązaniem zabezpieczonym wekslem in blanco, prowadzą do wniosku, iż treścią upoważnienia objęte jest jedynie uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. **Wypełnienie weksla po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego jest zatem wypełnieniem weksla niezgodnie z deklaracją wekslową i osoba podpisana na wekslu może podnieść taki zarzut w ramach zarzutów przewidzianych w art. 10 prawa wekslowego wskazując, że z tego względu jej zobowiązanie wekslowe nie powstało.**

Na skutek zmian związanych z wprowadzeniem art. 117 § 2¹ k.c., Sąd z urzędu jest zobligowany badać czy roszczenie dochodzone przeciwko konsumentowi nie jest przedawnione. Dotyczy to również roszczeń wynikających ze stosunku wekslowego.

W okolicznościach niniejszej sprawy należy wskazać, że weksel in blanco został wręczony przez pozwaną powodowi dla zabezpieczenia stosunku podstawowego, tj. zobowiązania z umowy pożyczki z 23 marca 2017 (k. 10-11).

Na dzień wniesienia pozwu – 10 czerwca 2021 roku zobowiązanie ze stosunku podstawowego było już przedawnione. Jak wskazano powyżej ostatnia z 28 rat przedawniła się z upływem 10 października 2020 roku (tj. z upływem 3 lat od daty jej płatności który przypadał na dzień 10 października 2017 roku)

Stąd powód miał dostatecznie długi czas, aby przed upływem terminu przedawnienia ze stosunku podstawowego wypełnić weksel i przedstawić go pozwanej do wykupu.

Z weksla wynika, że termin płatności to 3 marca 2021 (k. 9), czyli bezspornie weksel wypełniono już po upływie terminu przedawnienia ze stosunku podstawowego.

Kwestia przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego w odniesieniu do weksli in blanco – jak wyżej podano - łączona jest w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego z upoważnieniem do wypełnienia weksla. Odmienne stanowisko prowadziłoby bowiem do nieusprawiedliwionej dodatkowej ochrony roszczeń przedawnionych i praktycznie nieograniczonej w czasie odpowiedzialności dłużnika wekslowego. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2008 r., sygn. II CSK 522/07, publ. LEX nr 496389).

Ostatecznie na dzień złożenia pozwu w niniejszej sprawie (10 czerwca 2021 roku) roszczenie strony powodowej ze stosunku podstawowego było już zatem przedawnione, a weksel wypełniono (1 lutego 2021 roku) bezsprzecznie po upływie terminu przedawnienia ze stosunku podstawowego.

Okoliczność ta prowadzi wniosku że zobowiązanie wekslowe pozwanej względem powoda nie powstało.

Dodatkowo należy wskazać, iż weksel został wypełniony przed upływem terminu wypowiedzenia umowy pożyczki i zakreślonym w wypowiedzeniu terminem spłaty. Mimo, iż w przedmiotowym piśmie wskazano, iż weksel zostanie wypełniony dopiero po bezskutecznym terminie do spełnienia świadczenia tj. 21 dni od doręczenia wypowiedzenia (14 dni wypowiedzenia i 7 dni od wypowiedzenia na zapłatę). Równocześnie w tytule pisma z 2 lutego 2021 roku wskazano, iż jest to zarówno wypowiedzenie umowy jak i wezwanie do wykupu weksla podczas gdy w jego treści wskazano, iż weksel zostanie wypełniony dopiero po bezskutecznym upływie terminu do zapłaty określonym w przedmiotowym piśmie.

W konsekwencji treść ww. pisma wskazywała – wbrew tytułowi – że weksel in blanco podpisany przez pozwaną na moment sporządzenia przedmiotowego pisma nie został jeszcze wypełniony. Tym samym ww. pismo nie stanowi wezwania do wykupu weksla.

Jednakże treść samego weksla wskazuje, iż został on wypełniony już 2 lutego 2021 roku a więc równocześnie z pismem o wypowiedzeniu umowy, co stoi w jawnej sprzeczności z treścią samego pisma.

Powód nie załączył do akt sprawy innego dokumentu potwierdzającego wezwanie pozwanej do wykupu weksla.

Powyzsza okoliczność ipso iure nie ogranicza wierzyciela wekslowego do skutecznego żądania zapłaty w postępowaniu sądowym (art. 38 prawa wekslowego) ale wpływa na ocenę zasadności roszczenia odsetkowego.

Nieprzedstawienie weksla do zapłaty jego wystawcy rodzi skutki tylko odnośnie odsetek w tym zakresie, że wierzyciel wystawcy - będący posiadaczem weksla - może ich dochodzić nie od dnia w którym weksel powinien być

przedstawiony, ale od dnia w którym wystawca weksla mógł dokonać oględzin tego dokumentu i stwierdzić czy istnieje jego zobowiązanie wekslowe.

Mając powyższe na uwadze powództwo podlegało oddaleniu w całości.